บทที่ 6

ผลการศึกษาวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารของเทศบาลทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เทศบาลตำบลพระอินทราชา เทศบาลตำบลลาดบัวหลวง เพื่อศึกษาถึงแนวทางการจัดการของเสียอันตรายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผลจากการศึกษาข้อมูลมีดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของเทศบาลที่ทำการศึกษา

จากการศึกษาเทศบาลทั้ง 3 แห่ง ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน (ดังแสดงในตารางที่ 6.1) แล้วพบว่าขนาดของเทศบาลที่กำหนดว่าเทศบาลใดเป็นเทศบาลขนาดเล็ก กลาง หรือใหญ่นั้น อันเป็นไปตามงบประมาณที่แต่ละเทศบาลมีในการบริหารจัดการในแต่ละปีนั้น เป็นผลต่อการบริหารจัดการของเทศบาล โดยจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการบริหารงานหรือในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ได้ชัดเจน

ตารางที่ 6.1 : แสดงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของเทศบาลที่ทำการศึกษา

แนวการจัดการ	ข้อมูลพื้นฐาน	เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา[1]	เทศบาลตำบลพระอินทราชา[2]	เทศบาล ตำบลลาดบัวหลวง[3]
การบริหารจัดการขยะ	จำนวนรถขยะ	12 คัน	4 คัน	2คัน
	วิธีการจัดการขยะ	เทกอง	ฝังกลบ	ฝังกลบ
ข้อมูลทางกายภาพของเทศบาล	ขนาดพื้นที่	14.84 ตร.ม.	4.04 ตร.ม.	3.8 ตร.ม.
	จำนวนประชากร	55,035 คน	6,449 คน	2,342 คน
	ปริมาณขยะ	80 ตัน/วัน	32 ตัน/วัน	2.8 ตัน/วัน
จำนวนบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาล	บุคลากรด้านบริหาร	13 คน	3 คน	2 คน
	บุคลากรด้านปฏิบัติ	82 คน	23 คน	11 คน
งบประมาณรายจ่ายของเทศบาล	งบประมาณทั้งหมด	136.87 ล้านบาท	49.275 ล้านบาท	21.68 ล้านบาท
	งบประมาณด้านสาธารณสุข	20.06 ล้านบาท	9.78 ล้านบาท	2.51 ล้านบาท

ความสนใจต่อปัญหาของเสียอันตรายของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ

การศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความสนใจของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติของกองสาธารณสุข เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จากข้อมูลการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาด[4] โดยสอบถามข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการรับทราบถึงข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้รับการสัมภาษณ์

[1] เอกสารบรรยายสรุปแผน 3 ปีเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา,กองวิชาการและแผนงาน,2548

[2] เอกสารข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลพระอินทราชา,2548

[3] เอกสารแผน 3 ปีเทศบาลตำบลลาดบัวหลวง,2548

[4] สัมภาษณ์ สมบูรณ์ สุวรรณทัศน์ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาด เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา วันที่ 4 พฤษภาคม 2548

กล่าวว่าข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่นั้น ได้รับจากทางราชการในรูปแบบของเอกสาร การประชุมหรือสัมมนา ที่จะจัดขึ้นปีละ 2-3 ครั้ง จากเอกสารของกรมควบคุมมลพิษ ข่าวจากหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์บ้างเป็นบางครั้ง ทำให้ความบ่อยในการรับข้อมูลข่าวสารไม่ค่อยแน่นอนนัก หากสรุปโดยเฉลี่ยแล้วจะได้รับข้อมูลเพียงเดือนละครั้ง และจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขของเทศบาลตำบลพระอินทราชา[5] และหัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม[6]เทศบาลตำบลลาดบัวหลวง ในด้านความสนใจต่อปัญหาของเสียอันตรายของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ ซึ่งข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมที่ผู้รับการสัมภาษณ์ได้รับ ส่วนใหญ่จะได้จากทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งจากหนังสือพิมพ์ และรายการโทรทัศน์ทั่วไป รวมถึงการอบรมสัมมนาด้านสาธารณสุข ซึ่งจะได้รับเกือบทุกวัน และผลจากการได้รับข้อมูลข่าวสารของผู้บริหารทุกท่านที่สัมภาษณ์นั้น สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับปานกลาง ข้อมูลที่ได้รับส่วนใหญ่นั้นจะเป็นในเรื่องของขยะและการจัดการขยะทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ของแต่ละเทศบาล เมื่อเปรียบเทียบจากความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ ในด้านของการศึกษา (ตารางที่ 6.1) พบว่า เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีบุคลากรด้านบริหารจำนวน 13 คนนั้น มีผู้ที่จบการศึกษาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจำนวน 3 คน ส่วนบุคลากรที่เหลือจบการศึกษาในด้านที่ไม่ตรงกับงานด้านสาธารณสุข หรือในส่วนของเทศบาลตำบลพระอินทราชา มีบุคลากรที่จบการศึกษาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจำนวน 2 คน ส่วนเทศบาลตำบลลาดบัวหลวงมีบุคลากรที่จบการศึกษาด้านสาธารณสุข จำนวน 1 คน จะเห็นว่าแต่ละเทศบาลมีผู้ที่จบการศึกษาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอยู่ทุกทุกแห่ง[7] ถือเป็นบุคลากรที่มีความรู้

---

[5] สัมภาษณ์ ประไพศรี ศรีนวลพุด,หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระอินทราชา,4 พฤษภาคม 2548.

[6] สัมภาษณ์ โฉมศรี เสียงแจ๋ว,หัวหน้ากองสาธารณสุข เทศบาลตำบลลาดบัวหลวง,3 พฤษภาคม 2548.

[7] หัวหน้ากองสาธารณสุขทุกท่านต้องจบการศึกษาด้านงานสาธารณสุขหรือด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังของเทศบาล ซึ่งจากการสัมภาษณ์หัวหน้างานด้านสาธารณสุขแล้ว ทุกท่านจะศึกษาจบมาทางด้านงานสาธารณสุข จะมีพนักงานในกองสาธารณสุขบางท่านที่ศึกษาจบมาทางด้านสิ่งแวดล้อม อย่างเช่น เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาท่าน และเทศบาลตำบลพระอินทราชา ที่มีผู้จบการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม เทศบาลละ 1 ท่าน

ความเข้าใจในการจัดทำโครงการด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ แต่เนื่องจากความรู้ดังกล่าวมีอยู่เฉพาะบุคคล ดังนั้น แต่ละองค์การจึงจำเป็นต้องจัดการอบรมสัมมนาบุคลากรภายในองค์การนั้นๆ ให้เข้าใจในรายละเอียดของโครงการอย่างทั่วถึง

แต่สำหรับปัญหาที่ค่อนข้างร้ายแรงในเขตเทศบาล โดยทัศนคติของผู้รับการสัมภาษณ์ ดังเช่นเทศบาลตำบลพระอินทราชา เห็นว่าในเขตเทศบาลฯ มีปัญหาที่ค่อนข้างร้ายแรง คือ ปัญหาฝุ่นละออง ขยะและของเสียอันตรายต่าง ๆ ด้วยเหตุผลคือ ของเสียอันตรายมีใช้กันทุกครัวเรือน แต่เป็นสิ่งที่มองข้ามในด้านการจัดการ รวมถึงที่เทศบาลตำบลพระอินทราชา จึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง เพราะทางเทศบาลไม่มีระบบการจัดเก็บ บันทึก สำรวจและจัดทำสถิติไว้ และเทศบาลฯ ยังมีปัญหาหลักของมลพิษคือปัญหาด้านฝุ่นละออง ซึ่งมีถนนใหญ่ตัดผ่านได้แก่ถนนพหลโยธิน ส่วนข้อมูลด้านของเสียอันตรายนั้นได้รับจากสื่อในทำนองเดียวกับข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ และทราบถึงวิธีจัดการกับปัญหาของเสียอันตราย โดยความรู้ที่ได้รับมานั้นสามารถนำมาปฏิบัติงานจริงได้ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณของเทศบาลฯ ที่ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

เมื่อมองถึงความสนใจด้านของเสียอันตรายที่ผู้บริหารทั้ง 3 ท่านให้ความสำคัญนั้น จะพบว่าทุกท่านนั้นได้รับความรู้เรื่องของเสียอันตรายจากเอกสารประกอบการอบรมสัมมนา โดยทราบถึงรายละเอียดวิธีการจัดการกับปัญหาของเสียอันตรายและให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว แต่ติดอยู่ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง และความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสัมมนาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำ ฝุ่นละออง ขยะ รวมถึงของเสียอันตรายต่าง ๆ นั้นเพียงพอต่อการนำมาปฏิบัติงาน แต่ก็เป็นความรู้ที่มีอยู่เพียงในวงแคบเฉพาะผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น

หากจะให้มีการจัดการเรื่องของเสียอันตรายอย่างจริงจัง ควรมีการอบรมถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในระดับผู้ปฏิบัติของเทศบาล รวมถึงบุคคลภายนอก ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบของเอกสารเผยแพร่ และต้องจัดให้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อปัญหาดังกล่าวนี้โดยตรงด้วย

กล่าวได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับของเสียอันตรายที่ผู้บริหารได้รับนั้นเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติงานได้ แต่ในระดับของผู้ปฏิบัติความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเสียอันตรายถือว่ายังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะด้านในเชิงวิชาการ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้านเข้ามาดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา โดยความรู้ที่ได้รับจากการจัดการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในแต่ละครั้งนั้น ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมทั่วไป หรือหากเป็นเรื่องการจัดการขยะก็จะเน้นไปที่วิธีการเพิ่ม

ประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บและทำลายขยะทั่วไป ซึ่งไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการของเสียอันตรายแต่อย่างใด

จะเห็นว่า ทุกเทศบาลที่ได้ทำการศึกษาข้อมูลนั้น ทั้งหมดมีนโยบายในการจัดการกับขยะทั่วไปอยู่แล้ว ขาดก็เพียงแต่ยังไม่มีนโยบายในการจัดการและแก้ไขปัญหาของเสียอันตราย โดยที่ทุกเทศบาลยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการขยะทั่วไปด้วยวิธีการจัดเก็บที่รวดเร็ว และแก้ไขปัญหาขยะตกค้างเท่านั้น

งบประมาณในการจัดการของเทศบาลต่าง ๆ

เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนประชากรที่สามารถนับได้จำนวน 55,035 คน[8] ยังไม่นับรวมกับประชากรแฝงที่เข้ามาศึกษาต่อและทำงานในนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกจำนวนไม่น้อย ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมากหากนับรวมจำนวนประชากรทุกส่วนรวมกันทั้งหมดในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาแล้วถือว่ามีปริมาณประชากรมาก ซึ่งผลที่ตามมาก็คือปริมาณขยะที่เกิดจากประชากรจำนวนดังกล่าว

ตามข้อมูลการศึกษา เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ต้องรับภาระในการจัดเก็บขยะที่มีปริมาณมากถึง 80 ตันต่อวัน ซึ่งถือเป็นปริมาณที่มากและยากต่อการจัดการ และด้วยความที่เป็นเมืองท่องเที่ยว ทำให้เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยามีรายได้มากพอที่จะจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลฯ ได้เป็นอย่างดี โดยในการปฏิบัติงานจริงเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาได้มีนโยบายรวมทั้งการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคัดแยกขยะ ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร

เมื่อมองในด้านความสามารถในการบริหารจัดการขยะ หากเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาสามารถในการคัดแยกขยะทั่วไปได้สำเร็จ ก็น่าจะมีความสามารถในการจัดการกับของเสียอันตรายได้ไม่ยากนัก แต่ด้วยความคิดที่ว่าปัญหาจากของเสียอันตรายยังเป็นเรื่องไกลตัวและยังไม่ส่งผลกระทบที่ชัดเจน ปัญหาดังกล่าวจึงถูกมองข้ามไป

[8] จำนวนประชากรตามเอกสารบรรยายสรุป เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2548

ส่วนงบประมาณที่ใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลพระอินทราชาและเทศบาลตำบลลาดบัวหลวง ซึ่งเป็นเทศบาลขนาดกลางและขนาดเล็กตามลำดับ ทำให้การบริหารจัดการขยะไม่ซับซ้อนมากนัก ด้วยงบประมาณที่มีอยู่ในจำนวนจำกัด โดยจากตารางแสดงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของเทศบาล(ตามตารางที่ 6.1 ,หน้า54) จะเห็นงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลอย่างเช่นเทศบาลตำบลพระอินทราชา งบประมาณของเทศบาลทั้งหมด ประมาณ 50 ล้านบาท งบประมาณด้านสาธารณสุข ประมาณ 9.7 ล้านบาท แต่เมื่อดูงบประมาณเฉพาะการจัดการขยะแล้วจะมีงบประมาณด้านนี้ทั้งด้านบุคลากรและโครงการต่าง ๆ ประมาณ 7.5 แสนกว่าบาท[9] ซึ่งเท่ากับ 7.4% ของงบประมาณด้านสาธารณสุขเท่านั้น หรืออย่างเทศบาลตำบลลาดบัวหลวง ที่งบประมาณทั้งหมด ประมาณ 21 กว่าล้านบาท งบประมาณด้านสาธารณสุข 2.51 ล้านบาท แต่ถ้าดูงบประมาณเฉพาะด้านการจัดการขยะแล้วจะมีงบประมาณอยู่ 4.5 แสนบาท[10] หรือเท่ากับประมาณ 20% ของงบประมาณด้านสาธารณสุข

เห็นได้ว่า งบประมาณด้านการจัดการขยะมูลฝอยของทั้ง 2 เทศบาล ค่อนข้างจำกัดมีอยู่เพียงแค่สามารถจัดการได้ระดับหนึ่ง ซึ่งทำให้มีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการกับขยะทั่วไปเท่านั้น ประกอบกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่เอื้ออำนวย ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบจากของเสียอันตราย จึงเป็นเรื่องยากที่เทศบาลจะดำเนินการคัดแยกขยะ หากจะแก้ปัญหาของเสียอันตรายให้เกิดผลเป็นรูปธรรมนั้น เทศบาลต้องมีการวางแผนการดำเนินการในระยะยาว จัดทำเป็นแผนแม่บทโดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการคอยให้คำปรึกษา และในส่วนของภาคประชาชนนั้นต้องมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า งบประมาณในการบริหารจัดการขยะของทั้ง 3 เทศบาลนั้น เทศบาลขนาดใหญ่ คือเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ที่มีงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีมีค่อนข้างมากจะมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการขยะทั่วไป และน่าจะมีศักยภาพในการจัดการของเสียอันตรายได้ แต่ในส่วนของเทศบาลตำบลพระอินทราชา และเทศบาลตำบลลาดบัวหลวง ซึ่งเป็นเทศบาลขนาดกลางและขนาดเล็กทั้ง 2 แห่ง ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงเป็นไปได้ยากหากต้องมีจัดสรร

---

[9] เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเทศบาลตำบลพระอินทราชาปี 2549

[10] เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเทศบาลตำบลลาดบัวหลวงปี 2549

งบประมาณเพื่อจัดการกับของเสียอันตราย จึงเห็นได้ชัดเจนว่าศักยภาพด้านงบประมาณของทั้ง 2 เทศบาลยังไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

แผนงาน – โครงการในการจัดการของเสียอันตรายของเทศบาล

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากเทศบาล ปรากฏว่าเทศบาลทั้ง 3 แห่งนั้น มี กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ[11] ไว้สำหรับรองรับการจัดเก็บขยะและดูแลรักษาความสะอาดในเขตเทศบาล กล่าวได้ว่า มีข้อกฎหมายที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ มีอำนาจในการจัดการขยะทุกประเภทในที่นี้รวมถึงการจัดเก็บของเสียอันตรายด้วย จากข้อมูลการศึกษาค้นคว้านั้น ทำให้ทราบได้ว่า ในเทศบาลขนาดกลางหรือเล็กนั้น ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดการอยู่ ในส่วนเทศบาลขนาดใหญ่นั้นถึงแม้จะมีงบประมาณมาก แต่การใช้จ่ายงบประมาณในด้านต่าง ๆ ก็มีมากเช่นกัน ทำให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการกับของเสียอันตรายจึงค่อนข้างจำกัด

ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดการขยะ ที่เทศบาลจัดสรรไว้สำหรับใช้ในการจัดการขยะธรรมดาเท่านั้น ส่งผลให้ความคิดในการจัดการกับของเสียอันตรายนั้นแทบจะไม่มีความเป็นไปได้ ทั้งที่ผู้บริหารของทุกเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบจากของเสียอันตราย การจะจัดให้มีแผนงานหรือจัดทำโครงการในการจัดการกับขยะดังกล่าวจึงยังไม่เกิดขึ้น สิ่งที่ทำได้ในตอนนี้ก็คือ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นสิ่งยังขาดความร่วมมือจากประชาชนอยู่ และหากจะแก้ปัญหาของเสียอันตรายในเขตเทศบาลอย่างจริงจังนั้น จะต้องมีแผนงานและแนวทางดำเนินการ ในระยะยาว ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของเสียอันตรายในเขตเทศบาลต้องทำเป็นแผนงานระยะยาว โดยปฏิบัติในลักษณะเป็นงานประจำอีกงานหนึ่ง

---

[11] ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล หรือการรักษาความสะอาดเรียบร้อย เทศบาลต่าง ๆ จะมีเทศบัญญัติเพื่อเป็นข้อบังคับของแต่ละเทศบาล อย่างเช่นเทศบาลตำบลลาดบัวหลวงจะมีเทศบัญญัติตลาดสด พ.ศ.2544 ซึ่งจะกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 หรือเทศบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาล

2. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับชนิดของของเสียอันตรายว่ามีอะไรบ้าง และให้โทษต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร ทั้งในระหว่างใช้งานและเมื่อนำของสิ่งนั้นมาทิ้งเป็นขยะ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบและตระหนักถึงอันตรายที่เกิดขึ้น

3. จัดการคัดแยกขยะ โดยจัดให้มีถังขยะสำหรับทิ้งของเสียอันตราย แยกออกมาจากขยะมูลฝอยธรรมดา และกำหนดวันจัดเก็บขยะดังกล่าว

การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขาดไม่ได้ โดยการปกครองท้องถิ่นอยู่บนพื้นฐานความคิดของประชาธิปไตยท้องถิ่นและการปกครองตนเอง (Local-self Government) ที่ให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรง ซึ่งประชาชนเข้ามาดำเนินกิจการของชุมชนด้วยตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานของการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนสอดคล้องกับปรัชญาการปกครองท้องถิ่นแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีประโยชน์ต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายประการ คือ

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยทำให้มีทางเลือกมากขึ้นและมีการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น

2. เป็นการสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งและก่อให้เกิดความชอบธรรม

3. เป็นการสร้างการยอมรับ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทำให้การนำโครงการหรือนโยบายไปสู่การปฏิบัติง่ายขึ้น และประหยัดทรัพยากร

4. เป็นการสร้างความใกล้ชิดระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน

5. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจปัญหาของชุมชนมากขึ้น

ถึงแม้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ภาคปฏิบัติของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมายังมีลักษณะเป็นเพียงพิธีกรรม เน้นในรูปของการให้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารทางเดียวมากกว่าก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ อย่างเทศบาลตำบลพระอินทราชา ซึ่งเคยทำโครงการแยกขยะก่อนทิ้ง โดยรณรงค์ให้ประชาชนแยกขยะแต่โครงการก็ได้รับความร่วมมือจาก

ประชาชนในระดับหนึ่งเท่านั้น หรือโครงการคัดแยกขยะก่อนทิ้งของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา[12] ซึ่งในการทำโครงการของเทศบาลฯ ได้ทำโครงการในพื้นที่ตลาดเจ้าพรหมและตลาดหัวรอ โดยได้แยกสีถังขยะออกเป็น 2 สีคือ สีเขียวสำหรับทิ้งขยะย่อยสลายได้และสีเหลืองสำหรับทิ้งขยะพลาสติก แต่โครงการดังกล่าวก็ได้รับความร่วมมือในช่วงรณรงค์เริ่มโครงการ เมื่อเวลาผ่านไปและเทศบาลฯ หยุดการรณรงค์ โครงการดังกล่าวก็ขาดความร่วมมือจากประชาชน

ดังนั้นเป้าหมายหรือจุดเน้นของการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ความสามารถในการจัดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางนำมาซึ่งข้อตกลงร่วมกันและการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน

นโยบายด้านการจัดการของเสียอันตรายของเทศบาล

ในด้านการจัดการกับขยะมูลฝอยทั่วไปในเทศบาล ทุกเทศบาลมีความสามารถในการจัดเก็บขยะมูลฝอยธรรมดาได้ดี มีการตั้งถังขยะตามจุดต่าง ๆ ในเขตเทศบาลอย่างทั่วถึง มีรถเพียงพอสำหรับจัดเก็บและขนย้ายขยะเพื่อนำไปกำจัด ซึ่งทุกเทศบาลที่ทำการศึกษาต่างมีมาตรการค่อนข้างที่รัดกุมในการขนย้ายขยะไปกำจัด จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของเทศบาลทั้ง 3 แห่งได้ ทำให้ทราบว่าเทศบาลที่ได้เข้าไปสัมภาษณ์นั้นมีทุกแห่งจะมีบ่อทิ้งขยะเป็นของตนเองหรืออาจใช้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ใกล้เคียง วิธีการกำจัดขยะมีทั้งการเทกองแบบเปิดหน้าและแบบฝังกลบ ซึ่งวิธีการกำจัดขยะแบบเทกองจะประหยัดงบประมาณมากกว่าแบบฝังกลบ ขยะที่จัดเก็บขนจากบ้านเรือนประชาชนที่นำมากำจัดรวมกันส่วนหนึ่งในจำนวนนั้นคือของเสียอันตราย

จะเห็นได้ว่า แต่ละเทศบาลมีนโยบายในการจัดการขยะในเบื้องต้นอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีนโยบายในการจัดการกับปัญหาขยะเฉพาะด้านอย่างปัญหาของเสียอันตราย กล่าวคือ เทศบาลมีนโยบายในการจัดการขยะ คือ เน้นการจัดเก็บที่รวดเร็ว และแก้ไขปัญหาขยะตกค้างได้ดีพอสมควร

---

[12] สัมภาษณ์ สมบูรณ์ สุวรรณทัศน์,หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาด เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา, 4 พฤษภาคม 2548.

แต่ในปัญหาของเสียอันตรายซึ่งเป็นปัญหาในระดับลงลึกนั้นยังไม่มีการวางแผนการจัดการแต่อย่างใด และในส่วนของบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดเก็บขยะนั้น มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะทั่วไปแต่ยังขาดความรู้เรื่องการจัดเก็บของเสียอันตราย และเทศบาลยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอในการจัดการกับปัญหาของเสียอันตราย งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังจำกัดเฉพาะในด้านที่จำเป็นเท่านั้น

บริบททางการเมือง ในความร่วมมือการบริหารจัดการของเสียอันตรายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารงานด้านสาธารณสุข ถึงแนวทางในบริหารและการจัดการของเสียอันตราย ซึ่งในแต่ละแห่งนั้นมีความสนใจที่จะจัดทำโครงการ แต่เมื่อกล่าวถึงโอกาสความเป็นไปได้ของโครงการนั้นยังต้องมีหน่วยงานอื่นที่ใหญ่กว่ามาให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการทำโครงการ

และหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใหญ่กว่าเป็นหน่วยงานหลักในการทำโครงการรวมถึงช่วยเหลือในด้านการจัดการ อย่างเช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการทำโครงการ ซึ่งเมื่อถามถึงความร่วมมือในการทำโครงการระหว่างเทศบาลต่าง ๆ กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว เทศบาลส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับงบประมาณในการจัดทำโครงการเป็นหลัก โดยเห็นว่าหากมีงบประมาณจากส่วนกลางจัดทำโครงการ โดยให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการรับของเสียอันตรายจากเทศบาลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมให้เอกชนจัดการต่อไป หากมีงบประมาณมาให้ทั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดคงไม่ขัดข้องที่จะทำโครงการ และหากกล่าวถึงมิติทางการเมืองจะมีส่วนในความสำเร็จของโครงการได้หรือไม่นั้น ทุกท่านยังเห็นว่ากระบวนการทางการเมืองนั้นมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ โดยมองว่ากระบวนการทางการเมืองมีผลต่อความสำเร็จต่อโครงการในระยะยาว ซึ่งกล่าวว่าในมิติทางการเมืองนั้น ในด้านความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ หากความสัมพันธ์ของผู้บริหารระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยดี ความสำเร็จในการทำโครงการต่าง ๆ ร่วมกันก็เป็นไปได้โดยง่ายด้วย อย่างเช่นการร่วมกันในการจัดทำพื้นที่ทิ้งขยะรวมของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ รอบ ๆ เทศบาล ซึ่งเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ รอบเทศบาล ในการทำพื้นที่ทิ้งขยะรวม จะเห็นว่าเป็นความร่วมมืออันดีในการทำที่ทิ้งขยะรวม แต่ที่ทิ้งขยะรวมดังกล่าวก็ไม่ได้มี

องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งรอบ ๆ หรือเทศบาลใกล้เคียงได้ใช้พื้นที่ทิ้งขยะร่วมด้วย อาจเป็นเพราะพื้นที่ทิ้งขยะรวมของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา[13] มีไม่เพียงพอต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่จะนำมาทิ้งแต่ก็มีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำขยะมาทิ้งได้ โดยอาจเป็นเพราะมีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดีของผู้บริหารท้องถิ่น

จากการศึกษารายงานการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียระดับเทศบาลของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1[14] ซึ่งรายงานดังกล่าวได้ให้ข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ และการจัดการน้ำเสียโดยในรายงานได้กำหนดแผนการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งพื้นที่การจัดการออกเป็น 5 โซน มี 1.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา 2.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลพระอินทราชา 3.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลเมืองเสนา 4.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลนครหลวง 5.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลท่าเรือ ซึ่งแผนดังกล่าวเริ่มจัดทำตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 แต่การบริหารจัดการก็ยังขาดความร่วมมือในการบริหารศูนย์ต่าง ๆ อย่างเช่น ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลพระอินทราชา ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมเทศบาลอีก 4 แห่งคือ เทศบาลตำบลราชคราม เทศบาลตำบลบ้านเลน เทศบาลตำบลลำตาเสา และเทศบาลตำบลบ้านสร้าง โดยศูนย์ดังกล่าวได้รับงบประมาณเพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 และได้รับงบประมาณในปี พ.ศ.2540 จำนวน 11.2 ล้านบาท โดยโครงการดังกล่าวมีพื้นที่จำนวน 62 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแป้ง อำเภอบางปะอิน แต่ศูนย์ดังกล่าวยังขาดความร่วมมือในการบริหารจัดการจากเทศบาลที่อยู่ในกลุ่ม จากการศึกษาพบว่า

---

[13] พื้นที่ทิ้งขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยามีประมาณ 30 กว่าไรตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา

[14] รายงานการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียระดับเทศบาลของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1 ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบ 6 จังหวัด คือ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ และอ่างทอง ซึ่งรายงานดังกล่าวได้กำหนดแผนการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งพื้นที่การจัดการออกเป็น 5 โซน มี 1.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา 2.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลพระอินทราชา 3.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลเมืองเสนา 4.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลนครหลวง 5.ศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบลท่าเรือ

นอกจากการขาดความร่วมมือระหว่างผู้บริหารเทศบาลในกลุ่ม แล้วยังขาดความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างผู้บริหารของเทศบาลต่าง ๆ กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแป้งเจ้าของพื้นที่ที่โครงการตั้งอยู่ด้วย[15] ซึ่งโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการศึกษาการจัดการมูลฝอยของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 และเมื่อโครงการดังกล่าวขาดความร่วมมือและขาดความสมัครใจในการทำโครงการระหว่างเทศบาลที่อยู่ในกลุ่ม จึงทำให้การดำเนินการโครงการดังกล่าวหยุดชะงักลง

เมื่อมองถึงมิติทางการเมืองต่อความสำเร็จของโครงการแล้ว เห็นได้ว่าหากโครงการดังกล่าวดำเนินตามนโยบายของราชการส่วนกลางหรือตามแนวนโยบายของรัฐบาลตามที่จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นดำเนินการนั้น โครงการดังกล่าวอาจเห็นผลถึงความสำเร็จได้ในระยะสั้น แต่หากให้โครงการดังกล่าวนั้นได้รับความสำเร็จในระยะยาวนั้น แม้จะได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางแต่โครงการก็ดำเนินไปได้ในระยะหนึ่งเท่านั้น คือไม่ถึงกับยกเลิกโครงการไปแต่โครงการดังกล่าวก็ไม่บรรลุผลสำเร็จมากนัก ดังนั้นจึงต้องมีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดีระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นประกอบเป็นส่วนสำคัญอยู่ด้วย ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของโครงการในระยะยาวได้

ความสามารถของเทศบาล ปัญหาและแนวทางแก้ไข

จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขเทศบาลตำบลพระอินทราชา และปลัดเทศบาลตำบลลาดบัวหลวง ทำให้ทราบว่าผู้บริหารทุกท่านมีความรู้ความเข้าใจกับปัญหาของเสียอันตราย แต่ในการนำความรู้ความเข้าใจนั้นมาปฏิบัติงานจริง นั้นยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ นอกจากเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ที่มีงบประมาณรายจ่ายประจำปี 136 ล้านบาทต่อปีและงบประมาณด้านสาธารณสุขปีละประมาณ 20 ล้านบาท (จากตารางแสดงที่ 6.1) หากจะมีการจัดทำโครงการคัดแยกของเสียอันตราย น่าจะมีศักยภาพในการทำโครงการได้ แต่ในส่วนของเทศบาลขนาดกลาง

[15] สัมภาษณ์ ประไพศรี ศรีนวลพุด,หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระอินทราชา,4 พฤษภาคม 2548.

และขนาดเล็กนั้น เป็นการยากในการคัดแยกของเสียอันตรายเนื่องจากติดขัดในเรื่องของงบประมาณ

ในความเป็นจริง หากผู้บริหารเทศบาลให้ความสำคัญและต้องการแก้ไขปัญหาของเสียอันตรายอย่างจริงจัง ทุกเทศบาลก็สามารถทำได้หากมีงบประมาณที่เพียงพอ ซึ่งอาจจะจัดทำโครงการคัดแยกขยะโดยมีมาตรการจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการสร้างมูลค่าให้กับของเสียอันตรายชนิดต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การนำของเสียอันตรายมาแลกสิ่งของ เป็นต้น

แต่ในปัจจุบัน บุคลากรในระดับปฏิบัติของเทศบาลและประชาชนส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการเก็บกัก การขนย้าย การทำลายของเสียเหล่านี้ ดังนั้น จึงควรมีหน่วยงานส่วนกลาง ในระดับจังหวัดเข้ามารับผิดชอบขยะเหล่านี้โดยตรง ซึ่งในที่นี้หมายถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดในแต่ละจังหวัดเข้ามารับผิดชอบในการตั้งศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายต่อจากเทศบาล เพื่อนำไปจัดการต่อไป ทำให้เทศบาลไม่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกับปัญหาขยะดังกล่าวมากเกินไป ทั้งยังมีความเป็นเอกภาพในการจัดการอย่างเป็นระบบ และเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการบริหารจัดการกับปัญหาของเสียอันตราย ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

ดังนั้นการแก้ไขปัญหาของเสียอันตรายในเขตเทศบาลในระยะยาวควรดำเนินการดังนี้

1. ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ในการคัดแยกขยะ การแยกประเภทของขยะ รวมถึงโทษและพิษภัยจากขยะประเภทต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบและคัดแยกขยะได้อย่างถูกต้อง

2. มีการสำรวจข้อมูลปริมาณการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดของเสียอันตรายและปริมาณการทิ้งในแต่ละสถานที่

3. จัดระบบการจัดเก็บ การขนย้าย และการเก็บกักของเสียอันตรายเหล่านี้อย่างเป็นรูปธรรม

4. จัดให้มีการทำลาย การกำจัดอย่างถูกวิธี และเหมาะสมกับของเสียอันตรายนั้น

โดยในการลดปริมาณของเสียอันตรายที่ให้เห็นเป็นรูปธรรมได้นั้น สิ่งที่ควรกระทำ คือ ลดปริมาณการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดของเสียอันตราย ตั้งแต่การใช้วัตถุดิบในกระบวนการผลิตให้น้อยที่สุด รวมถึงลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารพิษในครัวเรือน โดยมาตรการแก้ไขปัญหาของเสียอันตรายที่สามารถนำมาใช้ให้เห็นผล คือมาตรการจูงใจประชาชนให้มีความรู้สึกตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยให้ประชาชนเห็นถึงโทษและผลกระทบของขยะดังกล่าวและการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่ไปด้วย

หากกล่าวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากของเสียอันตรายนั้น เป็นผลที่เกิดได้กับทุกคนที่ต้องใช้สารอันตรายดังกล่าวในชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่เทศบาลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีรูปแบบการบริหารในลักษณะสังคมเมืองต้องประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการปัญหานี้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับสารอันตรายประเภทต่าง ๆ และมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง และชัดเจนตามหลักวิชาการในการที่จะป้องกัน และแก้ไขมลพิษและพิษจากของเสียอันตราย โดยมีสาระสำคัญที่เทศบาลควรต้องจัดการ บริหาร โดยสรุป ดังนี้[16]

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับสารอันตราย ประเภทของฉลากของสารอันตราย และการปฐมพยาบาล และแก้ไขเมื่อได้รับบาดเจ็บจากของเสียอันตราย
2. การจัดเก็บ แยกประเภท และขนส่งของเสียอันตรายที่เหมาะสม
3. การลดการเสี่ยงภัยจากสารอันตราย
4. การบริหารความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

จากการศึกษาบทบาทของเทศบาลซึ่งควรกระทำมีดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยจากการใช้ การผลิต การเคลื่อนย้าย และการกำจัดของเสียอันตราย จัดทำแผนงานด้านความปลอดภัย และกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากร ในระดับต่าง ๆ ภายในหน่วยงานนั้นๆ
2. จัดทำแผนงาน ประชาสัมพันธ์ และฝึกอบรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง
3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมการปกครอง กรมควบคุมมลพิษ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น เพื่อวางแผน และมีการจัดการของเสียอันตรายอย่างเป็นระบบ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

---

[16] สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ชุดคู่มือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เล่มที่ 5. การป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, น.114-115.

5. ส่งเสริมการใช้สารจากธรรมชาติที่ไม่เป็นอันตราย และตกค้างในการดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อม

6. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการร่วมมือ และกำจัดวัตถุที่ปนเปื้อน และของเสียอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อมิให้สารปนเปื้อนลงสู่สิ่งแวดล้อม และเป็นอันตรายต่อประชาชนในเขตพื้นที่

เมื่อสรุปข้อมูลตามตารางที่ 6.1 (หน้า 57) จะเห็นถึงความสัมพันธ์กันของปัจจัยตั้งแต่ขนาดของเทศบาล ซึ่งเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ เทศบาลตำบลพระอินทราชาเป็นเทศบาลขนาดกลาง และเทศบาลตำบลลาดบัวหลวงเป็นเทศบาลขนาดเล็ก เนื่องจากข้อมูลทางกายภาพดังกล่าวจะเห็นถึงความสัมพันธ์อันเกิดจากจำนวนประชากรในแต่ละเทศบาลและปริมาณขยะที่เทศบาลจัดเก็บได้ และปัจจัยในด้านของงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่แต่ละเทศบาลมีในการบริหารจัดการ ซึ่งทั้งหมดทำให้มองเห็นภาพได้ คือ เมื่อพิจารณาจากปัจจัยของตัวแปรอิสระ 2 ตัวคือ ขนาดของเทศบาลและงบประมาณที่แต่ละเทศบาลมี เป็นผลต่อการบริหารจัดการของเสียอันตราย ซึ่งเทศบาลที่มีงบประมาณเพียงพอในการปฏิบัติงานจะมีแต่เทศบาลขนาดใหญ่ ส่วนเทศบาลขนาดกลางและขนาดเล็กยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณอยู่

จากการสัมภาษณ์เห็นได้ว่า ในสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อดูถึงจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของข้าราชการในระดับผู้บริหารนั้น ผู้บริหารของทุกเทศบาลมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี ได้ผ่านการอบรมสัมมนา และมีความรู้ด้านการจัดการของเสียอันตรายในระดับปานกลาง รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะนั้นเพียงพอต่อการปฏิบัติงานได้ มีจิตสำนึกด้านการจัดการกับปัญหาของเสียอันตรายที่ดี และที่สำคัญ คือ มีความต้องการจะจัดการกับปัญหาดังกล่าว แต่ยังติดปัญหาเรื่องงบประมาณที่จำกัดและต้องนำมาใช้ในด้านอื่น ๆ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการของเสียอันตรายจึงยังไม่ได้รับความสนใจจากนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของเทศบาล จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้ หรือหากดูถึงสมมติฐานข้อที่ 2 ทำให้ทราบว่า ผู้บริหารมีความสนใจต่อปัญหาของเสียอันตรายค่อนข้างมาก โดยทุกท่านทราบและเข้าใจถึงปัญหาของเสียอันตราย รู้ขั้นตอนการเก็บ การขนส่ง และการทำลาย แต่การจัดการกับปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ได้นำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งในสมมติฐานข้อที่ 2 สรุปได้ว่า จากที่ได้สัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลทั้ง 3 แห่ง ทุกท่านมีความสนใจต่อปัญหาของเสียอันตราย จึงไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และในส่วนของสมมติฐานข้อที่ 3 งบประมาณในการจัดการของเสียอันตรายจะมีแต่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาที่มีงบประมาณเพียงพอต่อการจัดสรรเพื่อจัดการกับปัญหาของเสียอันตรายได้ แต่ในส่วนของทั้งเทศบาลตำบลพระอินทราชา และเทศบาลลาดบัวหลวง ซึ่งเป็นเทศบาลขนาดกลางและขนาดเล็กตามลำดับ ยังมีงบประมาณในจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถที่

จะจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารจัดการของเสียอันตรายได้ โดยสิ่งที่ผู้บริหารทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นคล้ายกัน คือ รูปแบบในการจัดการนั้นต้องเริ่มจากรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่รู้จักของเสียอันตรายว่าคืออะไรบ้าง และรู้ถึงโทษของขยะเหล่านั้น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกและตระหนักถึงภาวะสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ควรให้ประชาชนลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดของเสียอันตรายขึ้นได้ ส่วนเทศบาลควรจะมีถังขยะรองรับของเสียอันตรายโดยตรง หรือมีการแลกเปลี่ยนของเสียอันตรายกับสิ่งของอื่น ๆ ซึ่งมีลักษ ณะคล้ายกับขยะรีไซเคิลที่มีท้องถิ่นบางแห่งดำเนินการอยู่ และในการบริหารกิจกรรมดังกล่าวควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการขนย้าย เก็บกัก และทำลาย โดยอาจมีมาตรการจูงใจและมาตรการด้านกฎหมาย ซึ่งการใช้มาตรการจูงใจเป็นสิ่งเริ่มต้นเพื่อให้รางวัลกับผู้เข้าร่วมโครงการ และใช้มาตรการทางกฎหมายกับผู้ที่ฝ่าฝืน ซึ่งท้ายที่สุด กิจกรรมดังกล่าวต้องทำอย่างต่อเนื่องและเกิดขึ้นในทุกชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด